

УДК 352.075.1(477)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА ПОЛЬЩІ

Петришина М.О., Колодяжний О.О.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена вивченню основних характеристик місцевого самоврядування. Досліджено моделі його організації у Франції та Польщі. Проаналізовано інституційну та системно-структурну організацію місцевого самоврядування. Особлива увага приділена окремим аспектам його розвитку та реформування. Підсумовано досвід функціонування та розвитку місцевого самоврядування в цих країнах, а також зроблено висновки щодо можливості його використання для України.

Ключові слова: місцеве самоврядування, системи місцевого самоврядування, моделі організації місцевого самоврядування, інститути муніципальної влади, системно-структурна організація місцевого самоврядування.

Постановка проблеми. Місцеве самоврядування є стабільним інститутом муніципальної влади, який спроможний виконувати покладені на нього обов'язки перед громадою і нести відповідальність за власні дії, адже вирішення важливих питань повсякденного життя є його прерогативою. Проте соціально-економічна та політична криза відбиває недоліки його розвитку у сфері здійснення повноважень, організації роботи, механізму формування, тим самим, спонукаючи законодавця до його комплексного реформування.

Одним з пріоритетів сталого розвитку демократичних держав сьогодні є удосконалення місцевого самоврядування [24, с. 71]. Так, аналіз основних систем місцевого самоврядування свідчить, що останнє будується на поєднанні різних теорій, концепцій і відповідно на поєднанні різних варіантів взаємодії як державних, так і недержавних (громадських) елементів. Відтак, свого поширення в світі набуває так звана змішана модель його організації, поєднуючи начала прямого державного управління та місцевого самоврядування [25, с. 5].

З розвитком незалежної державності України перед органами місцевого самоврядування постають нові виклики і завдання, з якими їм не доводилося стикатися за час формального існування цих органів (радянський період) [22]. Відсутність розуміння необхідності комплексного підходу до реформування місцевого самоврядування тривалий час унеможливило забезпечення достатнього рівня його функціонування та розвитку. Низка соціально-економічних, політичних та інших факторів і передумов не сприяють його оновленню, а часто і нівелюють спроби його реформування. Варто погодитись з думкою про те, що подібна перехідна модель місцевого самоврядування характерна для країн, які лише починають будувати демократичну державу та правову систему [23]. Проте досвід європейських держав у цій сфері, зокрема Франції і Польщі, доводить, що місцеве самоврядування може бути ефективним та дієвим інструментом здійснення публічної влади на місцях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню конституційно-правових проблем організації та функціонування місцевого самоврядування присвятили свої праці такі вчені, як М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, І. І. Бодрова, В. М. Кампо, М. І. Корнієнко, О. Ю. Лялюк, П. М. Любченко,

О. О. Петришин, М. В. Пітцик, В. Ф. Погорілко, А. М. Онупрієнко, С. Г. Серьогіна [12; 13; 14; 16; 17; 18; 19; 20; 22; 26] та ін. При цьому подібні дослідження, як правило, стосуються окремих питань його організації або функціонування, правового статусу окремих його суб'єктів тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У свою чергу особливості системно-структурної організації місцевого самоврядування, його комплексного розвитку та реформування здебільшого залишаються поза увагою науковців або й досі є малодослідженими. Зазначене обумовлює потребу поглибленого вивчення моделей організації місцевого самоврядування (наразі на прикладі Франції та Польщі), з'ясування їх впливу на формування та функціонування місцевого самоврядування в Україні, а також визначення перспектив його розвитку в аспекті реформування територіальної організації влади.

Як відомо, на початку становлення незалежної держави вітчизняне законодавство увібрало в себе французьку модель місцевого самоврядування. Проте згодом існуючу модель наближати до польської. На відміну від багатьох країн пострадянського простору Польща досягла значних успіхів у сфері масштабного реформування місцевого самоврядування. Зважаючи на викладене, **метою цієї роботи** є з'ясування основних інституційних та системно-структурних характеристик місцевого самоврядування, особливостей його розвитку та реформування у Франції та Польщі, а також формулювання пропозицій щодо застосування їх досвіду для України.

Виклад основного матеріалу. Континентальна (французька) модель базується на поєднанні державного управління і місцевого самоуправління. Специфіка останньої пов'язана з особливостями історичного розвитку Франції [15, с. 114]. Відповідно до чинної Конституції Франції 1958 р., система місцевого самоврядування в цій країні включає 22 регіони та 5 так званих заморських регіонів, розташованих за межами континентальної Франції, які мають політичний статус подібний до звичайної метрополії. До їх складу входять 96 департаментів та відповідно 5 заморських департаментів. Париж має одночасно статус комуни та департаменту [6].

Найнижчою ланкою є муніципалітети (комуни) в кількості 36571 (сьогодні триває реформування в напрямку злиття). Таку високу кількість

комун можна пояснити історичним розвитком цієї держави, у тому числі, її багатонаціональністю тощо. Відтак, за своїми характеристиками комуни можуть суттєво різнитися. Кожна комуна вправі обирати мера та муніципальну раду, які мають однаковий обсяг повноважень в незалежності від кількісних або територіальних характеристик комуни. З 1982 р. комунам наданий спеціальний статус та можливість поділу на муніципальні райони (*municipal arrondissements*), якими є Париж, Ліон та Марсель. Документом, що детально регулює діяльність комун є Кодекс колективних територіальних одиниць «*Code général des collectivités territoriales*» 1996 р.

Відповідно до Закону «Про децентралізацію» від 2 березня 1982 р. регіональні органи не мають законодавчих повноважень та мають право стягувати податки на власній території, частина їх бюджету покривається за рахунок державних дотацій та субвенцій. До компетенції регіональних органів входять питання освіти, транспорту та інвестиційної діяльності. Натомість, департаменти, як проміжна ланка між регіонами та комунами, можуть поділятися на райони (райони департаментів – *arrondissements*) та кантони. Управління ними здійснюється шляхом створення виборних генеральних рад (*conseil général*) та обрання їх керівників. До компетенції цих органів входять загальні питання розвитку муніципальної інфраструктури, частина з яких на початку 2000 р. була передана на регіональний рівень.

Нагляд з боку держави (що характерно для континентальної (французької) моделі) здійснюється за рахунок створення посади префекту, який представляє інтереси держави. Особливістю Франції є те, що законодавець, надаючи певну автономію місцевому самоврядуванню при прийнятті рішень, залишає за собою не лише право нагляду за законністю, а й за доцільністю його дій та рішень [27]. Так, у разі, якщо члени місцевої ради внаслідок розбіжності поглядів, інтересів не можуть прийняти рішення з питання, яке потребує негайного вирішення або врегулювання певних суспільних відносин, які входять до компетенції місцевої ради, то така рада може бути розпущена декретом Президента Франції, і будуть проголошені вибори до нової ради. Такий механізм є ефективним з точки зору можливості держави контролювати не лише прийняті радою рішення а й сам процес їх прийняття, підвищувати його рівень. Водночас, такий важіль впливу здатен призвести до негативного ефекту (тиску з боку держави на прийняття рішень з певного кола питань, які знаходяться у компетенції місцевого самоврядування, і, таким чином, закріпленні інтересів держави, а не територіального колективу).

Зважаючи на зазначені та ті, що були ними спричинені, недоліки організації та функціонування місцевого самоврядування, важливими кроками на шляху його удосконалення стали документи, відомі під назвою Акти Гастона Деферре [3]. Останні стосувалися питань інституціональної, територіальної та функціональної децентралізації. Наступні важливі кроки були зроблені протягом 2002–2004 рр. Зокрема, 28 березня 2003 року Конституція Франції [2] була доповнена вказаними вище поняттями «регіон» та «децентралізація». До неї були включені положення щодо фінансової

автономії територіальних громад та основ проведення місцевих референдумів.

Останнім документом, що визначає сучасний курс Франції щодо місцевого самоврядування можна назвати Третій акт децентралізації (*Acte III de la décentralisation*) [1]. Після тривалих переговорів, які стали результатом суспільного резонансу, що викликав акт, було прийнято рішення поділити акт на три частини: 1) питання, що стосуються міст та метрополій; 2) питання, що стосуються регіонів та регіонального розвитку; 3) роз'яснення питань компетенції приєднаних територій (процес реформування триває і сьогодні).

У цілому, не зважаючи на значні досягнення Франції, прагнення децентралізації та надання якомога ширших повноважень територіальним громадам призвело і до виникнення негативних результатів (наприклад, сильне роздроблення територіальних громад; суттєве зменшення їх фінансової спроможності; зростання нерівності щодо розподілу ресурсів між комунами; нечіткість процесуально-процедурних питань організації і проведення місцевих виборів; нечіткість обмеження повноважень місцевих органів влади тощо).

У свою чергу деякі із сучасних проблем місцевого самоврядування України були вирішені достатньо швидко та ефективно у Польщі. Починаючи від перших вільних виборів 27 травня 1990 р. Польща стала на шлях повного реформування органів місцевого самоврядування, децентралізації та створення умов та можливостей прямого демократичного впливу громадян [4, с. 360]. Так свого часу перед провідними фахівцями цієї держави у сфері місцевого самоврядування поставала необхідність створення спроможної та дієвої його системно-структурної організації. Шляхом публічного діалогу за участі посадових осіб державної влади, провідних вчених, представників бізнесу та громадян були вирішені питання реорганізації найнижчого рівня в системі місцевого самоврядування (гміни), створення робочих груп для розробки нових актів, регулюючих відносини в сфері місцевого самоврядування, та була розпочата підготовка до перших демократичних виборів до місцевих рад [5]. В результаті були прийняті рекомендації, на базі яких комісія Сенату розробила низку пропозицій, зокрема: щодо наділення органів місцевого самоврядування власністю, встановлення шляхів фінансування реформованих органів, закріплення прав місцевого самоврядування на незалежність від центральної влади та політичних партій, можливість захищати права у суді та деякі інші.

На сучасному етапі свого розвитку місцеве врядування у Польщі має подібні до вітчизняних проблеми. Проте, слід відмітити, що порівняно з Україною, Польща змогла сформувати дієву модель організації місцевого самоврядування в коротші строки. Водночас, маючи досить багато спільних рис, Польща ділить з нами і спільні проблеми, такі як недостатнє фінансове та законодавче забезпечення та ін. Так, наприклад, в обох державах громадянське суспільство поки що перебуває на стадії формування і не здатне адекватно забезпечувати належне функціонування місцевого самоврядування (проблеми безпосередньої участі та контролю за діяльністю відповідних органів).

До основних особливостей місцевого самоврядування в Польщі можна віднести те, що 1 січня 1999 р. законодавством було введено триступеневий територіальний поділ: воєводство (województwo), повіт (powiat), гміна (gmina) [9]. Починаючи з цього моменту кількість воєводств становить 16380 повітів та 66 міст на правах повітів, гмін – 2479 [7]. В свою чергу кожен рівень новоствореного місцевого самоврядування регулюється відповідно Законом «Про гмінне самоврядування» [10], «Про самоврядування повіт-ове» [8], та «Про адміністративний уряд у регіоні [11]». Законодавче впровадження місцевого самоврядування відбувалося поетапно: від нижчого до вищого рівнів (на основі принципів повсюдності місцевого самоврядування та субсидіарності). Власні органи створюються на кожному з рівнів. Так, гміною управляє рада гміни, повітом – рада повіту, а воєводством – сеймик. Строк повноважень цих органів становить 4 роки [7]. Виконавчим органом сеймику (так званого регіонального парламенту, склад якого від 30 до 33 членів) є управління на чолі з маршалком воєводства. Маршалок обирається з числа радників сеймику. Головним завданням воєводського самоврядування є проведення власної воєводської політики та ухвалення стратегії розвитку регіону, а також участі у реалізації завдань, що стоять перед державою в цілому. Найважливішим завданням є укладання контрактів регіонів з урядом. Це забезпечує бюджети воєводства грошовими надходженнями [7]. Незалежно в регіоні діє воєвода (деякою мірою подібний з посадою префекта), який призначається Прем'єр-міністром. Він представляє уряд на місцях, відповідає за порядок у воєводстві та звітує перед Радою Міністрів. До завдань воєводи належить нагляд за законністю діяльності гмін (спонукає до перегляду рішень та/або звертається до суду), повітів та воєводств, урядової адміністрації, поліції, пожежної охорони, санітарно-епідеміологічної інспекції.

Повіт є проміжною ланкою між регіоном та гміною. Для виконання обов'язків, покладених на повіті створюються спеціальні представницькі органи – ради повітів. Залежно від чисельності населення ради повітів нараховують від 15, але не більше 29 радників; виконавчий орган ради – правління ради (складається з 3–5 членів), яке очолює староста. Він відповідає перед радою за громадський порядок і безпеку, а також несе відповідальність за реалізацію завдань, покладених на повітове самоврядування. Міста на правах повіту мають одночасно повноваження і завдання найнижчого рівня – гміни, а також повіту. Повітам можуть делегуватися окремі повноваження воєводств (як законом, так і договором). Повіт має самостійний від гмін бюджет. Повіт не здійснює нагляду за діяльністю гмін і не може втручатися в їх діяльність [4; 7].

Найнижчим рівнем місцевого самоврядування Польщі є гміна, яка відповідає за вирішення всіх повсякденних справ їх мешканців. Гміна є юридичною особою, самостійною у виконанні суспільних завдань, має власні доходи, а також додаткові субсидії, має право на володіння комунальним майном та на судовий захист своєї самостійності. До органів гміни належить рада гміни (від 15 до 45 членів, окрім Варшави – 60 радників), яка обира-

ється прямими виборами строком на 4 роки. Члени ради обирають правління і вїта, бурмістра (у малих містах) або президента (у великих містах), які несуть відповідальність за реалізацію завдань громади та є одноосібними представниками гміни (з 2002 р. обираються на 4 роки) [7].

Внаслідок тісної взаємодії повітів і гмін досягається максимальний рівень задоволення потреб населення. Ще однією з особливостей місцевого самоврядування Польщі є те, що в середині системи самоврядування не існує підпорядкованості та залежності. До того ж, повітове самоврядування або воєводське самоврядування не має права контролювати діяльність гмін [11].

Беручи до уваги досвід Польщі у вирішенні багатьох питань, нагальні проблеми та можливі шляхи їх вирішення, видається, що побудова ефективного місцевого самоврядування можлива лише на фундаменті громадянського суспільства. Таким чином, кожна реформа повинна розпочинатися не лише за ініціативою держави, а й за підтримки та активної участі місцевого населення.

Висновки і пропозиції. Підводячи певні підсумки, можна вказати на деякі подібні риси в організації, функціонуванні, а також розвитку та реформуванні місцевого самоврядування Франції та Польщі, зокрема, здійснення державного нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування, тенденції до інституціональної, територіальної, функціональної та фінансової децентралізації та ін. При цьому, за багатьма характеристиками (специфікою історичного розвитку, національними, географічними, культурними та іншими особливостями і традиціями, адміністративно-територіальним поділом тощо) Польща є ближчою до України.

Загалом модель організації місцевого самоврядування в Україні формувалася на основі радянського адміністративно-територіального устрою та наявної виконавчої вертикалі влади, при цьому, запозичуючи певні елементи та окремі положення самоврядних теорій, а також орієнтуючись на практику формування та функціонування органів місцевого самоврядування різних систем та моделей, у тому числі Франції та Польщі. Незважаючи на запозичений позитивний досвід, в Україні і досі здійснюється прямий контроль за діяльністю місцевого самоврядування з боку органів державної виконавчої влади (призводить до втручання у діяльність органів місцевого самоврядування, виникнення конфліктів, підміни державними адміністраціями власних виконавчих органів районних та обласних рад тощо), а члени громад не відіграють значної ролі у вирішенні питань місцевого значення.

На основі проведеного аналізу, можна визначити такі основні напрямки подальшого розвитку інституційної та системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні: 1) децентралізація публічної влади (зокрема, розмежування повноважень між різними рівнями місцевого самоврядування на основі принципів повсюдності місцевого самоврядування, субсидіарності, правової, організаційної та фінансової його спроможності); 2) запровадження повноцінного самоврядування на рівні областей і районів (у тому числі, шляхом створення їх власних виконавчих органів); 3) ліквідація місцевих дер-

жавних адміністрацій і запровадження посади уповноваженого державою на здійснення нагляду за законністю та представництва інтересів держави; 4) підвищення відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальним громадами та забезпечення змінюваності головних представників громади (шляхом скорочення строку повноважень місцевих рад і голів громад); 5) проведення комплексного реформування адміністративно-територіального устрою держави (у тому числі, визначення як базового, так і проміжного та регіонального рівнів самоврядування тощо).

Враховуючи положення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. та згідно із законопроектом про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади), попередньо схваленим Верховною Радою України 31 серпня 2015 р., необхідно також підготувати низку інших законопроектів (щодо внесення змін і доповнень до профільного закону, процедурно-процесуального врегулювання питання щодо місцевих референдумів та ін.).

Список літератури:

1. Acte III de la décentralisation: la réforme pas a pas. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cnfpt.fr/sites/default/files/dossier_documentaire_ateliers_des_territoires_nouvel_acte_decentralisation_atelier_montpellier_21.02.13_int_ext.pdf
2. Constitution of France [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais/Constitution/Constitution-du-4-octobre-1958>
3. Gaston Deferre acts. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/kZ3Tc>, <http://goo.gl/Gnsh5>, <http://goo.gl/zdXSG>
4. Kocon Wlodzimierz. Local Government in Poland. Part I: The Reform [Текст] / Wlodzimierz Kocon. – Social Education. – 55 (6). – Pps. 360-366. – 1991., National Council for the Social Studies.
5. Regulsky Jerzy. Local government reform in Poland: an insider's story [Текст] / Jerzy Regulski // Local Government and Public Service Reform Initiative, 2003.
6. Territorial administration. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/fr-gouv-territory.htm>
7. The system of the local governments in Poland. Research paper 6/2013. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.amo.cz/editor/image/produkty1_soubory/rp_par-in-ua-and-by_2013_3_poland.pdf
8. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst ujednolicony) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19980910578>
9. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego tryjstopniowego podziału terytorialnego państwa (tekst ujednolicony) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19980960603>
10. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (tekst ujednolicony) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900160095>
11. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090310206>
12. Баймуратов М. Публічна самоврядна (муниципальна) влада в Україні: методологічні підходи до визначення основних ознак [Текст] / М. Баймуратов // Публічне право. – № 2 (2011). – С. 4-11.
13. Батанов О. В. Муниципальная влада в Україні: проблеми теорії та практики [Текст]: монографія / О. В. Батанов. – К.: Юридична думка, 2010. – 656 с.
14. Бодрова І. І. Організаційно-правові питання діяльності асоціацій місцевих рад України [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / І. І. Бодрова // Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2002. – 19 с.
15. Закоморна К. О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн (навчальні матеріали та схеми) [Текст]: посіб. для підготов. до іспитів / К. О. Закоморна. – 2-е вид., переробл. – Х.: Право, 2016. – 280 с.
16. Кампо В. Місцеве самоврядування в Україні [Текст] / В. Кампо. – К.: Ін Юре. – 1997. – 482 с.
17. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та «урядова вертикаль» [Текст] / М. Корнієнко // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 3-4 (5). – С. 37-41.
18. Любченко П. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства [Текст]: монографія / П. М. Любченко. – Харків: Одиссей, 2006. – 352 с.
19. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні [Текст]: монографія / О. Ю. Лялюк. – Х.: Право, 2008. – 287 с.
20. Муниципальное право Украины [Текст]: підруч. / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький та ін., За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
21. Мухаев Р. Т. Система государственного и муниципального управления: [Текст] учеб. / Р. Т. Мухаев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА. – 2010. – 687 с.
22. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз [Текст]: монографія / А. М. Онупрієнко // АПРНУ, НДІ держ. буд-ва та місц. самовряд. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 300 с.
23. Петришин О. О. Правові засади місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та Україні: теоретико-правовий та порівняльний аналіз [Текст]: монографія / О. О. Петришин // НАПРНУ, НДІ держ. буд-ва та місц. самовряд. – Х.: Право, 2014. – 189 [1] с.
24. Петришина М. О. Органи місцевого самоврядування в системі інноваційних відносин в Україні: проблеми та перспективи / Концептуальні засади правового забезпечення інноваційної політики України [Текст]: монографія // За заг. ред. Д. В. Задахайла та ін. – Х.: Право. – 464 с. (С. 71-96).
25. Петришина М. О. Практика імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування у зарубіжних країнах [Текст] / М. О. Петришина // Теоретико-правові засади місцевого самоврядування: аналіз зарубіжного досвіду. – Х.: Оберіг, 2013. – С. 5-70. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 8).
26. Серьогіна С. Г. Муниципальная реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні [Текст] / С. Г. Серьогіна // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 26. – С. 3-15.

27. Ткачук А. Кто такой префект? І навіщо він потрібен Україні? – 2007 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.spa.ukma.kiev.ua/konst/article.php/2007112313120650>

Петришина М.А., Колодяжный А.О.

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РЕФОРМИРОВАНИЯ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ: НА ПРИМЕРЕ ФРАНЦИИ И ПОЛЬШИ

Аннотация

Статья посвящена изучению основных характеристик местного самоуправления. Исследованы модели его организации во Франции и Польше. Проанализированы институциональная и системно-структурная организация местного самоуправления. Особое внимание уделено отдельным аспектам его развития и реформирования. Подытожен опыт функционирования и развития местного самоуправления в этих странах, а также сделаны выводы о возможности его применения в Украине.

Ключевые слова: местное самоуправление, системы местного самоуправления, модели организации местного самоуправления, институты муниципальной власти, системно-структурная организация местного самоуправления.

Petryshyna M.O., Kolodyazhny O.O.

Yaroslav Mudryi National Law University

FOREIGN EXPERIENCE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT REFORMS: THE EXAMPLES OF FRANCE AND POLAND

Summary

The main characteristics of local self-government were investigated in the article. The models of local self-government organization were studied. Institutional, systemic and structural organization of local self-government was analyzed. Special attention was given to certain aspects of its development and reform. The experience of its functioning and development in the given states was summarized and the conclusion of possibility of its application in Ukraine was given.

Keywords: local self-government, local self-government systems, models of local self-government organization, institutes of municipal democracy, systemic and structural organization of local self-government.